

TECHNOLOGY OF SPEECH THERAPY EXAMINATION OF CHILDREN AT AN EARLY AGE IN SPEECH THERAPY CLASSES

Nosirova Sarvinoz Abdujalil qizi

Qo'qon davlat pedagogika instituti

Maxsus pedagogika kafedrası dotsenti, PhD

Logopediya yo'nalishi magistranti

Abstract

The article reflects the issues of early detection of speech defects in preschool children with speech defects, different approaches to speech therapy examination, technology of speech therapy examination of children at an early age.

Keywords. Early intervention, speech, speech therapy technology, diagnostics, intellectual development, preschool children, motor skills, articulation.

Introduction

LOGOPEDIK MASHG'ULOTLARDA ERTA YOSH DAVRDA BOLALARNI LOGOPEDIK TEKSHIRISH TEXNOLOGIYASI

Qo'qon davlat pedagogika instituti

Maxsus pedagogika kafedrası dotsenti, PhD

Logopediya yo'nalishi magistranti

Nosirova Sarvinoz Abdujalil qizi

Annotatsiya

Maqolada nutq nuqsoniga ega bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalar nuqsonlarini erta aniqlash, Logopedik tekshiruvga turlicha yondoshuv, erta yoshda davrda bollarni logopedik tekshirish texnologiyasi masalalari aks etgan.

Tayanch so'zlar. Erta aralashuv, nutq, logopedik texnologiya, diagnostika, intellectual rivojlanish, maktabgacha yoshdagi bolalar, motorika, artikulyatsiya.

So'nggi yillarda bolalar logopediyasida bolalarning erta yosh davrni o'rganish muhim vazifa bo'lib hisoblanadi. Zamonaviy logopediyada nutqida nuqsoni bo'lgan bolalarni erta aniqlash va bartaraf etish ishlari bolaning ilk kunlaridan

boshlab, amalga oshirish lozim bo‘lib kelmoqda. Bolada qancha erta nutq kimchiliklarni aniqlansa, olib borilayotgan ishlar samarasi ham yuqori bo‘ladi. Logopedik ishlarni tashkil qilishda logoped ota onalar bilan hamkorlikda olib boriladi. Logopedik tekshirishda bolaning uyda yoki mehribonlik uyida tarbiya olganligi ham inobtga olinib, turli xil metodlardan foydalangan holda, shuningdek bolaning anamnez ma’lumotlari olinadi. Hamda tabiiy sharoitda bolalar kuzatiladi, erta tekshirish ishlarini olib borishda xomiladorlikni to‘liq davrida rivojlangan 3 yoshgacha bo‘lgan bolalar olinadi.

Birinchi etap (yangi tug‘ilgan chaqaloq).

Logopedik tekshirish. Anamnez ma’lumotlarni yig‘ishda logoped quyidgi ma’umotlarga tayanadi: - Yangi tug‘ilgan chaqaloqning birinchi qichqirishi holatlari (baland, bo‘g‘ilgan, zaif, past, dumbasiga urgandan so‘ng yig‘lagan, baqirmagan, yig‘lmagan); - Fiziologik nafas funksiyasi (chaqaloq o‘zi mustaqil nafas olgan, nafas olish uchun maxsus apparatga ulangan); - Neonatal jarayonida intensiv terapiya (antibiotiklar, qon quyish, kapelnitsaga ulanish);

- Neonatal jarayonda xirurgik amaliyot (tug‘ilish jarayonidagi nuqsonlar tufayli nafas organlari, qon aylanishi, ovoz tuzilishidagi kamchiliklar); - Bolani ko‘krakdan birinchi bo‘ emganligi; - Sun‘iy ovqatlanishning sabablari; - Ovqatlanishning davomiyligi; - Emgan vaqtida ko‘krakni emish jarayoni, ovqatlanish vaqtida to‘g‘ri yutinish holati.

Ikkinchi etap (1 – 3 oylikda) Logopedik tekshiruv Ushbu etapda logoped ota onalar bilan savol javob asosida bola haqidagi ma’lumotarni hamda bolani tabiiy sharoitda kuzatish orqali ma’lumot yig‘adi. Tabiiy sharoitda tekshirish orqali quyidagilarga e’tibor beriladi: - Och qolganda bolaning holati, cho‘milganda sovuq qotishi yoki isib ketishi; - Turli tamga ega bo‘lgan narsalarni iste’mol qilishda mimikaning qay holatda o‘zgarishi; - Eshitish va ko‘rish vaqtida diqqat bilan tinglashning il kunlari; - Turli asabga ta’sir etuvchi shovqinlarga munosabati; - Onaning bolaga murrojaat etganda bolaning javob reaksiyasi; - Yaxshi, qulay sharoitda bolaning ijobiy emotsiyalarni namoyon qilish. Bundan tashqari alohida e’tiborga olinadi: - Bolaning birinchi gu-gulash davri; - Tabiiy gu-gulash; - Kattalar intonatsiyasiga birinchi reaksiyasi;

Maktabgacha yoshdagi bolalarni logopedik tekshirishda u bilan yaxshi munosabatda bo‘lish, tekshirish vaqtida bolani kayfiyatini ko‘ta- rib, uni maqtab yaxshi so‘zlarni aytish kerak. Logopedik tekshirishning asosiy metodi: hujjatlarni

o'rganish, bola bilan suhbatlashish, uning ota- onasi bilan suhbat o'tkazish, bolani kuzatish va test o'tkazishdan iborat. Tajriba o'tkazishdan avval bolaning anamnezi va boshqa hujjatlar: bolaning daftarlari, chizgan rasmlari, psixologik xarakteristikasi va boshqalar; tibbiy tekshirishlar: eshitish, ko'ruv apparati, tayanch harakat apparati, bolaning nutqiy holatini yaxshi bilgan psixolog to'g'ri tekshirish ishlarini olib boradi. Ota-onalar bilan suhbat davomida logoped bir qancha ma'lumot- larga ega bo'ladi. Ota ona bolasi bilan har kuni muloqatda bo'lganligi uchun, farzandini yaxshi bilishadi, shu bois birga suhbat davomida logoped ularning bolaga bo'lgan munosabatini bilib oladi. Logoped bola bilan alohida suhbatlashayotganda savollarni uning yoshiga moslab, individual xususiyatlarini inobatga olgan holda berishi kerak. Kuzatish bolani tekshirish davomida olib boriladi. Blani rivojla- nishini chuqurroq o'rganish uchun eksperiment tekshiruv metodini oli borish zarur. Eksperimenta bola haqida to'li ma'lumot olish mumkin. Eksperimental tekshirishlarni olib borishda quyida tamoyillarga tayanish lozim: • Psixologik ta'limni modellashtirish, bola buni hayoti davomida amalga oshiriladi(o'qish, o'yin). • Bolaga beriladigan vazifa uning yoshiga va bilimiga tayangan holda bo'lishi kerak. • Tahlili samarali bo'lishi uchun bolaning barcha ruhiy holatini, uni bajarish va davomiylik sur'ati. Eksperimentni o'tkazishda bitta yo'nalishdan emas, balki bir necha bir biriga yaqin bo'lgan usullarni tanlash kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Tkachenko T.A. Uchim govorit pravilno sistema korreksii obshego nedorazvitiya rechi u detey 6 let. Izd-vo. GNOM i D. 2001 yil.
2. Gulbeva G.G. Korreksiya narusheniya fonematicallyeskoj storony rechi u doshkolnikov. Iz-vo. Soyuz. – M., 2001 yil.
3. Dadiovich. L.R Reznichenko T.S. Rebyonk ploogovorit. Pochemu? Chto delat? Korreksionno pedagogicheskaya rabota s negovoryayushimi detmi. Iz-vo. GNOM i D M., 2001 yil.
4. Nishonova Z.T. va boshqalar Psixodiagnostika o'quv qo'llanma T.: TDPU
5. Madinakhan, M., & Odinakhan, R. (2023). STAGES OF UPBRINGING AND DEVELOPMENT OF SPEECH-IMPAIRED CHILDREN IN THE FAMILY. American Journal of Interdisciplinary Research and Development, 16, 33-37.

6. Maxmudova, M., & Xasanova, I. (2023). DIZARTRIYA NUTQ BUZILISHI TOVUSHNING TALAFFUZ TOMONIDAN BUZILISHI SIFATIDA. Interpretation and researches, 1.
7. Madinakhan, M., & Iroda, K. (2023). SPECIFIC FEATURES OF DYSARTHRIA SPEECH DISORDER IN CHILDREN WITH SPEECH DEFICIENCY. American Journal of Interdisciplinary Research and Development, 16, 42-45.
8. Saule, Z., & Sobirxonovna, M. M. (2023). DISRUPTION OF SPEECH, WHICH IS NOT VISIBLE IN RETARDATION OF MENTAL DEVELOPMENT. Academia Science Repository, 4, 46-50.
9. Madinakhan, M. (2023). THE THEORETICAL SIGNIFICANCE OF THE DEVELOPMENT OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF THE TUTOR OF A SPECIAL EDUCATIONAL INSTITUTION. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 11(11), 353-356.
10. Shukhratovich, M. K. (2023). WAYS TO OVERCOME SPEECH DEFECTS IN THE EDUCATION OF PARALYZED CHILDREN. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 11(11), 348-352.
11. Xurshid, M. (2023). Maxsus yordamga muxtoj bolalar va o'smirlarni ijtimoiy reabilitatsiyasida oilaning roli. Confrencea, 12(12), 338-342.
12. Xurshid, M. (2023). Rivojlanishida nuqsoni mavjud bolalar oilalarida oilaviy munosabatlarning rivojlanishi davrlari. Confrencea, 12(12), 332-337.
13. Xurshid, M. (2023). Maxsus yordamga muxtoj bolalar oilalari bilan olib boriladigan psixoterapevtik ish. Confrencea, 12(12), 326-331.
14. Khurshid, M. (2023). Views Of Eastern Thinkers On The Education Of Children With Special Needs. JournalNX, 9(11), 210-215.